

ALGEMEEN

Kinderen ontwikkelen zich snel, zijn nieuwsgierig en willen de wereld om zich heen ontdekken. Daarbij zien ze geen gevaar. Hoe ouder kinderen worden, hoe beter ze kunnen leren wat wel en niet mag en wat wel en niet gevaarlijk is. Pedagogisch werkers kunnen daarbij een rol spelen door veilig gedrag met de kinderen te oefenen. Veel herhalen is nodig. Toch zullen kinderen zich niet altijd aan de afspraken en regels houden. Kinderen denken niet na over veiligheid en staan niet stil bij het belang ervan. Omdat het voor pedagogisch werkers onmogelijk is elke minuut van de dag alle kinderen in de gaten te houden, is het van belang veiligheidsmaatregelen te nemen.

Veiligheid bij Vigo's Kinderdagverblijf

Ongelukken zijn nooit helemaal te vermijden. Daarom moet er een complete EHBO-doos aanwezig zijn die regelmatig wordt bijgevuld. Tijdens openingsuren is er ten alle tijden een volwassene aanwezig, die beschikt over een Kinder-EHBO certificaat dat is behaald bij een gecertificeerde aanbieder. Alle pedagogisch medewerkers bij Vigo's Kinderopvang zijn in het bezit van een Kinder-EHBO diploma.

Op een gifwijzer (hangt bij EHBO doos) staat wat je wel en niet moet doen als kinderen vreemde stoffen binnenkrijgen. Voor elk kind is er een dossier met daarin medische gegevens, het telefoonnummer van zijn eigen huisarts en dat van de ouders thuis en op het werk.

4-ogen principe:

Vigo's vindt het belangrijk dat kinderen in een veilige omgeving en vertrouwde omgeving worden opgevangen. We brengen het principe van vier ogen, op verschillende manieren in de praktijk.

Gedurende de dag is de sociale controle op de medewerkers en kinderen groot.

- Het grootste gedeelte van de dag zijn er twee pedagogische medewerkers op de groep. Er zijn (bijna) altijd meerdere volwassenen in het gebouw aanwezig. Aan het begin en einde van de dag, tijdens de breng- en haalmomenten als er een pedagogisch medewerker alleen aanwezig is, is er voortdurend inloop van ouders;
- Het onvoorspelbare karakter van de haal en brengsituaties (de pedagogisch medewerker weet niet exact wanneer een ouder binnen- of langsloopt en hoeveel tegelijk etc.) verkleint het risico dat iemand zich onbespied of niet gecontroleerd zou kunnen voelen.
- Met aanwezigheid van meerdere pedagogisch medewerkers is er zicht op elkaars (pedagogisch) handelen;
- De manager komt vanuit kantoor regelmatig binnen in de groepsruimte;

- We streven er naar om 2 pedagogisch medewerkers op de groep aanwezig te hebben. Omdat we een kleinschalige opvang zijn, kan het voorkomen dat er weinig kinderen opgevangen worden, waardoor er maar 1 pedagogisch werker aanwezig is. Ook dan zal "Vigo's Kinderdagverblijf" aan het vier ogen principe voldoen;
- In de opvangruimtes zijn camera's aanwezig, die continue bekeken kunnen worden door een volwassene. Deze kan ook buiten de locatie meekijken door middel van een app op de telefoon. Door de camera's kan er ook met 1 pedagogisch werker voldaan worden aan het 4 ogen principe.

Ook de indeling van de locatie speelt een belangrijke rol als het gaat om openheid en transparantie.

- Er is 1 grote groep. Er zijn veel ramen. Men kijkt vanaf buitenaf makkelijk naar binnen;

AFSPRAKEN VEILIGHEID ALGEMEEN:

De buitenomgeving

- heb je een goed overzicht over de kinderen
- planten en struiken zijn niet giftig
- het spijlenhek is minstens 1 meter hoog
- het poortje van het hek gaat niet vanzelf dicht dus doe het steeds achter je dicht

De entree

- de deurmat ligt goed verzonken let er op dat dit zo blijft
- de spullen van de kinderen zitten in een eigen kastje in de gang

De speelruimte

- is de deur (met een deurstopper) beveiligd tegen onverwacht dichtslaan. Controleer dit steeds.
- controleer dagelijks of het speelgoed vrij is van kleine onderdelen die eraf kunnen, scherpe randen, splinters, uitstekende schroeven en dergelijke.
- Controleer dagelijks of het aangeboden speelgoed geschikt is voor de leeftijdsgroep
- Speelgoed moet regelmatig (wekelijks) worden schoongemaakt en gecontroleerd worden op beschadigingen. Hier wordt apart melding van gemaakt in het dagverslag

De slaapruijnte

- Controleer extra of de sluitingen dicht zijn
- Elk kwartier word de slaapkamer gecontroleerd via het slaapkamerprotocol (hangt op de slaapkamerdeur)
De leidster (geen stagiaire) controleert tijdens deze controle ALLE bedjes, en tekent vervolgens de aftekenlijst af.
De slaapkamerprocedure wordt met iedere (nieuwe) collega doorgenomen.
- Controleer of de kinderen in deugdelijke slaapzakken slapen aangepast op het seizoen
- Controleer de slaapkamertemperatuur, die mag maximaal 18°C zijn
- Voor bijzondere handelingen dient getekend te worden door de ouders. Denken aan: buikslapen, inbakeren + slapen in een Safe T Sleep.

De keuken

Algemene opmerking:

Maak duidelijke afspraken welke kinderen wel of niet in de keuken mogen komen. Er moet altijd toezicht zijn in de keuken, er mogen geen kinderen alleen in de keuken verblijven.

- Sluit de keuken af indien noodzakelijk
- de vuilnisemmer staat in de keuken, en kan worden afgesloten door middel van het hekje tussen de groep en de keuken
- plastic zakken opruimen achter slot en grendel. Indien toch aanwezig een knoop erin leggen zodat kinderen niet over het hoofd kunnen trekken
- hou de warmwaterkraan buiten bereik van kinderen. Geen opstapjes bij het aanrecht
- alle lades en kastjes hebben een kindveilige sluiting. Controleer dagelijks bij gebruik of ze werken en meld als ze kapot zijn.
- ruim je keukengerei na gebruik direct op
- denk aan de oven, deze wordt warm. Dus geen kinderen bij de oven laten komen en opstapjes weghalen
- scherpe messen in de bovenste kast opbergen zodat kinderen er nooit bij kunnen en nooit laten slingeren maar direct opbergen
- vaatwasser altijd dicht houden en scherpe messen met de scherpe kant naar beneden inruimen
- schoonmaakmiddelen hoog of achter slot en grendel opbergen

De eerste jaren van hun leven ontwikkelen kinderen zich snel, vaak sneller dan verwacht. Bij elke fase in de ontwikkeling horen nieuwe risico's. Bij elke ontwikkelingsfase horen gevaren Kleine kinderen lopen meer kans dan anderen om een ongeluk in of bij huis te krijgen. Voor 0 tot en met 4 jarigen is dit zelfs een belangrijke doodsoorzaak. De normale ontwikkeling van een kind speelt hierbij een grote rol. Door de snelheid ervan, stapelen de risico's zich op. Ieder kind is verschillend en ontwikkeld zich in zijn eigen tempo. Toch geldt voor alle kinderen de onderstaande algemene ontwikkelingslijn:

- Kinderen ontwikkelen zich motorisch van grove bewegingen naar fijnere, gecompliceerde handelingen. Omdat kinderen steeds meer kunnen, neemt het aantal risico's toe.
- Het gehoor en het gezichtsvermogen ontwikkelen zich geleidelijk. Kleine kinderen kunnen nog niet zo goed diepte zien, bepalen waar geluiden vandaan komen en snelheid inschatten. Daarom komen misgrijpen en misstappen veel voor bij de allerkleinsten.
- Kleine kinderen zijn van nature ondernemend en nieuwsgierig. Door dingen in de mond te stoppen en beet te pakken, leren ze de wereld om zich heen beter begrijpen. De drang tot onderzoeken is vaak sterker dan het vermogen om ouders en verzorgers te gehoorzamen.
- Kinderen concentreren zich volledig op de dingen waar ze mee bezig zijn. Ze zien niet wat er om hen heen gebeurt en vergeten de waarschuwingen van hun ouders en verzorgers.
- Kinderen leren door imiteren. Ze weten echter niet of het gedrag dat ze nadoen goed of fout, veilig of gevaarlijk is.
- Kleine kinderen leggen het verband tussen oorzaak en gevolg niet. Opgedane ervaringen kunnen ze meestal niet toepassen in nieuwe, vergelijkbare situaties. Als de ene deur gevaar betekent omdat een kind daar met zijn vinger bekneld raakte, wil dat niet zeggen dat een andere deur in de ogen van het kind ook gevaarlijk is.
- Kinderen ontwikkelen een steeds sterkere wil en laten zien wat ze allemaal al kunnen. In hun enthousiasme overschatten ze zich zelf en zien ze gevaren over het hoofd.

Wat moet je als pedagogisch werker doen

Blijf in gevaarlijke situaties altijd in de buurt van een kind. Zo kun je ingrijpen als dat nodig is.

- Permanent toezicht houden is onmogelijk, vooral als de aandacht over meer kinderen verdeeld moet worden. Het is daarom van belang om veiligheidsmaatregelen te nemen (zie het eerste onderdeel van dit hoofdstuk).

VEILIGHEID EN ONTWIKKELINGSFASE

Je kunt de kinderen leren wat wel en niet mag en wat wel en niet gevaarlijk is. Allereerst door verbieden en waarschuwen. Vervolgens kun je het kind uitleggen waarom iets gevaarlijk is en veilig gedrag samen oefenen. Vaak herhalen is nodig want een kind leert niet snel en niet alles in één keer. De ontwikkeling van een kind geeft aan op welk soort maatregelen gedurende een bepaalde periode de nadruk moet liggen. Een kind van 4 maanden kun je niet uitleggen (= opvoeden) dat het stil moet liggen op de commode. Je kunt dan een aankleedkussen gebruiken (= omgevingsmaatregel) en je mag het kind daar nooit alleen laten liggen (= toezicht houden). In het begin ligt de nadruk op omgevingsmaatregelen. Naarmate een kind meer kan en meer ervaring heeft opgedaan, wordt opvoeden belangrijker. Het volgende schema geeft aan welke risico's er in een ontwikkelingsfase van een kind zijn en wat je kunt doen om dit te voorkomen.

0 - 6 maanden

Op deze leeftijd heeft opvoeden geen effect. Het gaat dus vooral om omgevingsmaatregelen en toezicht houden. Ga regelmatig kijken en maak eventueel gebruik van een babyfoon (huilen is de manier van een baby om te communiceren).; Kun je dit voorkomen;

- een aankleedkussen gebruiken en erbij blijven als het kind op de commode ligt
- het wipstoeltje altijd op de grond zetten
- de temperatuur van kruik en badwater controleren
- geen losse koordjes of kleine voorwerpen in of in de buurt van de slaapplaats
- in bed geen kussen, dekenklem, tuigje of fixatiemateriaal gebruiken
- het kind niet alleen laten met een flesje
- de fopspeen regelmatig controleren
- alleen speelgoed groter dan 4 cm doorsnee geven

4 MUSTS

1. leg de baby op de rug te slapen
2. zorg dat de baby niet te warm ligt
3. zorg voor veiligheid in het bed: gebruik geen dekbed, kussen of hoofdbeschermer en gebruik een goed passende babyslaapzak aangepast op het seizoen
4. rook niet in het bijzijn van een kind

6 - 12 maanden

Opvoeden heeft nog geen effect. Laat het kind daarom niet alleen zolang de omgeving niet veilig is.

- een tuigje in stoel en wandelwagen gebruiken
- kleine en scherpe voorwerpen opruimen
- speelgoed op losse onderdelen controleren
- hete dranken op een onbereikbare plaats zetten
- een kind niet alleen laten met open vuur
- giftige stoffen o.a. planten, cosmetica, sigaretten, schoonmaakmiddelen, medicijnen buiten bereik houden achter slot en grendel in de gang

1 - 2 jaar

Het kind wordt steeds zelfstandiger, maar kan geen risico's inschatten. Zonder goede omgevingsmaatregelen, moet je blijven opletten. Het kind gaat wel steeds beter begrijpen wat wel en niet mag. Maar het heeft een klein geheugen en vergeet alles snel. Verwacht dus niet teveel van afspraken die je met het kind maakt door dit voorkomen;

- geen voorwerpen waarop het kind kan klimmen bij raam of balkon zetten
- plastic zakken opbergen achter slot en grendel in de gang of er een knoop in leggen zodat het niet over het hoofd kan worden getrokken
- deurklemmen gebruiken
- gebruik geen fixatiemiddelen in bed
- bestek, ook al is het plastic na gebruik goed opbergen

2 - 4 jaar

De omgevingsmaatregelen die je kunt nemen zijn dezelfde als bij 1 tot 2 jarigen. Gevaar kan het kind nog lang niet goed inschatten. Vooral bij onvoldoende omgevingsmaatregelen moet je goed blijven opletten. Het kind leert wel steeds meer, maar doet ook steeds vaker dingen die niet mogen. Wees duidelijk en consequent. Op deze leeftijd gehoorzaamt een kind vaak alleen aan een regel als je er zelf bij bent.

SPEELGOED

Kinderen beginnen de wereld al te ontdekken als ze net geboren zijn. Ze ruiken, proeven, voelen en kijken. Speelgoed helpt kinderen hierbij. Ze leren bijvoorbeeld vormen en kleuren te onderscheiden en hun eigen bewegingen te coördineren. Dat bij spelen ook risico's horen, beseffen ze de eerste jaren nog niet. Het is daarom belangrijk dat kinderen met veilig speelgoed spelen. Wettelijke eisen aan de veiligheid van speelgoed zijn opgenomen in het Warenwetbesluit Speelgoed. Kort samengevat zegt het Besluit dat speelgoed geen gevaar mag opleveren voor de gezondheid. In de praktijk betekent dit dat veilig speelgoed tegen een stootje kan en makkelijk schoon te maken is. Scherpe randen of de kans op knellen, verbranden of stikken maken speelgoed onveilig en dus ongeschikt. De gemaakte regels over veilig speelgoed worden in de vorm van symbolen en waarschuwingstekens weergegeven op de verpakking:

- CE-merk: in 1992 hebben de landen van de Europese Gemeenschap (waaronder Nederland)

afspraken gemaakt over veiligheidseisen voor speelgoed. De EG stelt sindsdien als voorwaarde dat op al het nieuwe speelgoed een CE-merk staat. Hierin moet de naam van de fabrikant en van de importeur zijn vermeld. Verder verklaart de fabrikant met het CE-merk dat het product voldoet aan de veiligheidsvoorschriften. Maar een test bij een onafhankelijk keuringsinstituut behoort niet tot de eisen. Daarom betekent het CE-merk niet dat het speelgoed gegarandeerd veilig is.

Behalve het CE-symbool staat op de verpakking van elektrisch speelgoed soms een KEMA-keur. Fabrikanten kunnen dit vrijwillige keurmerk aanvragen als hun product voldoet aan aanvullende veiligheidseisen. Staat op een verpakking zowel het CE-merk als het KEMA-keurmerk, dan kun je ervan uitgaan dat het spel veilig is. Waarschuwing: bij speelgoed voor kinderen tot 3 jaar gelden aanvullende eisen. Kleine kinderen proberen nieuwe voorwerpen vaak uit door deze in hun mond te stoppen. Ze sabbelen aan speelgoed of bijten erop en daar moet het materiaal tegen kunnen zonder dat het afgeeft of breekt. Op speelgoed voor oudere kinderen hoort daarom een waarschuwingssymbool of de volgende tekst te staan: 'Niet geschikt voor kinderen tot drie jaar'. Deze verplichting geldt niet voor speelgoed dat overduidelijk bedoeld is voor oudere kinderen. Welk speelgoed bij de ontwikkeling van een kind past, hangt af van de ontwikkelingsfase. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de volgende factoren:

Op maat

kinderen beleven het meeste plezier van speelgoed dat aansluit bij hun vaardigheden. Kijk daarom bij de aanschaf van speelgoed of er een leeftijdsindicatie op staat. Dit biedt een goede houvast. Bedenk echter wel dat elk kind zich in zijn eigen tempo ontwikkelt.

Kinderveilig

De Keuringsdienst van Waren controleert via steekproeven of speelgoed aan de wettelijke veiligheidseisen voldoet. **Iedere pedagogisch werker moet alert blijven op:** Speelgoed met één of meer van de onderstaande kenmerken moeten direct verwijderd worden!

- scherpe randen, hoeken of punten
- breekbaar plastic (na een breuk zijn de randen vaak vlijmscherp)
- hout met spijkers of niet-verzonken schroeven (gelijmd hout is veilig)
- hout dat kan gaan splinteren (beukenhout is beter dan vurenhout)
- materialen die afgeven (geldt voor kinderen tot drie jaar)
- speelgoed waarin vingers of tenen klem kunnen raken

Schoonmaken

Speelgoed kan een bron van bacteriën zijn als het op de grond valt of nat wordt. Speeltjes die je makkelijk weer schoon krijgt dragen bij aan de hygiëne, zeker als verschillende kinderen met hetzelfde voorwerp spelen. Daarom wordt wekelijks al het speelgoed schoongemaakt en indien besmettingsgevaar zonodig dagelijks.

Blazen

Bij speelgoed waaraan blazen te pas komt, kunnen kleine voorwerpen naar binnen schieten (ballonnen en blaaspijpjes zijn daarom ongeschikt voor kleine kinderen)

Knallen

harde geluiden kunnen het gehoor beschadigen. Kinderen schrikken bovendien vaak van plotselinge herrie. Het is daarom van belang na te gaan hoeveel geluid het speelgoed maximaal kan maken.

PVC

Veel speelgoed en ook bijtringen en rammelaars worden van zacht PVC gemaakt. Deze weekmakers (ftalaten) die PVC soepel houden, kunnen vrij komen als kinderen erop sabbelen. Deze ftalaten zijn mogelijk schadelijk voor de gezondheid. Daarom worden vanaf 2000 strenge eisen aan de weekmakers gesteld. Dit geldt echter alleen voor speelgoed en kinderartikelen voor kinderen onder de 3 jaar en die bedoeld zijn om op te sabbelen.

Op de volgende pagina's is een globale indeling gemaakt welk speelgoed aansluit bij de belevingswereld van verschillende leeftijdsgroepen. Dit is een globale indeling. Het kind geeft zelf aan wanneer het aan nieuwe speeltjes toe is.

0 tot 1 jaar – Welkom

Hoe klein en kwetsbaar ook, in hun eerste jaar gaan kinderen al op ontdekkingstocht. Baby's leren via hun zintuigen zichzelf en hun omgeving kennen. Ze gebruiken vaak hun mond om voorwerpen te onderzoeken. In deze fase hebben kinderen behoefte aan speelgoed waarin ze kleuren, vormen en materialen kunnen ontdekken. Zoals zachte poppen en beesten of stoffen boekjes. Op die manier leren ze gerichte bewegingen te maken. Mobiles, belletjes, rammelaars en muziekdoosjes stimuleren het kijken en luisteren. Bij het doorkomen van tandjes kan een bijtring helpen.

LET OP: nog even wachten met:

Baby's zijn zich niet bewust van gevaar. Dat maakt ze extra kwetsbaar. Voor dit speelgoed zijn kinderen tot een jaar nog jong:

- voorwerpen die in een oor, neus of mond kunnen verdwijnen
- voorwerpen met scherpe randen, punten of hoeken
- voorwerpen waarvan de inhoud kan vrijkomen
- voorwerpen die een klein kind kapot kan bijten of stuk trekken
- voorwerpen van breekbaar plastic
- voorwerpen die harde geluiden maken
- voorwerpen waar een kind iets van af kan bijten of stuk trekken

1 tot 2 jaar - Eerste stapjes

Kruipend en lopend zoekt het kind nieuwe plaatsen om te spelen. In één jaar leren kinderen enorm veel. Ze kunnen zich nu verplaatsen, voorwerpen stapelen en ze proberen hun eerste woordjes uit. Ook speelgoed vastpakken lukt beter. Het gaat alleen nog niet zo gecontroleerd. Peuters gooien, slaan en slepen nogal eens met speelgoed. Daar moet het dus tegen kunnen. Voorwerpen die geluid maken, bewegen of uit losse onderdelen bestaan zijn nu favoriet. Bijvoorbeeld speelgoedauto's, trekbeesten, trommels, ratelaars en hamertje tik. Ook badspeelgoed en voorwerpen waar water of zand in kan, doen het goed: bekers, emmertjes, potten en pannen. Via puzzels, vormplankjes, Duplo en blokken leren kinderen vormen herkennen. Voor buiten zijn ballen en loopfietsen geschikt.

LET OP: nog even wachten met:

Kinderen tot twee jaar proberen dingen uit elkaar te halen. Dat maakt speeltjes met scherpe en kleine onderdelen ongeschikt. Ook speelgoed waar een kind makkelijk af valt kun je beter nog even bewaren. Kijk verder uit met knallend speelgoed en voorwerpen die kinderen kunnen inslikken, kapot bijten of die in hun keel kunnen schieten. Denk bijvoorbeeld aan plastic plakfiguurtjes, fluitjes en ballonnen.

3 tot 4 jaar - Jonge onderzoekers

Vanaf een jaar of drie willen kinderen zelf dingen maken en samen spelen. Met knutselen en schilderen beginnen kleuters aan een nieuwe fase. Ze gaan hun eigen fantasieën en dingen uit hun omgeving afbeelden. Zo leren ze zich concentreren en creatief uiten. Vingerverf, vetkrijt en speelgoedklei passen goed bij deze leeftijd. Kinderen verzinnen ook met elkaar 'doen alsof'- spelletjes. Poppen, doktersspulletjes, boerderijfiguren, Playmobil, hijskranen en verkleedkleden zijn hierbij geliefd speelgoed. Daarnaast krijgen ze interesse in Gezelschapsspelletjes zoals Domino of Memory en eenvoudig constructiespeelgoed. Buitenshuis kunnen ze zich uitleven op driewielers, kruiwagens en ander rijdend speelgoed.

LET OP: nog even wachten met:

Voorwerpen met scherpe randen of punten brengen nog veel risico met zich mee. Dat geldt ook voor speelgoed met kleine onderdelen. Vermijd verder speeltjes die hard geluid maken of in de keel kunnen schieten.

De veiligheid in kinderdagverblijf Vigo's wordt in belangrijke mate bepaald door de pedagogisch werkers. Immers, als zij er niet voor zorgen dat er in de dagelijkse praktijk continue aandacht is, dan heeft het veiligheidsbeleid geen zin. Je kunt een hekje plaatsen bij de trap maar als de pedagogisch werker het hekje open laat staan omdat er alleen even wat moet worden gepakt, dan werkt het niet en is het gevaar nog groter dan wanneer er geen traphekje zou zijn. Wij overtuigen pedagogisch werkers er van dat veiligheid enorm belangrijk is en brengen dit agendapunt in iedere 6 weken tijdens het werkoverleg met de teams. Daarnaast worden er dagverslagen gemaakt waarin veiligheid en gezondheid steeds terugkerende thema's zijn. Zo is veiligheid niet een statisch geheel van regels maar dynamisch en continue getoetst aan de praktijk.